

Keskustelupuheenvuoro

Pariisin koulu ja superrikkaiden verot ilmastokriisin käänteenä

Elisa Husu, valtiotieteiden maisteri, väitöskirjatutkija, valtiotieteellinen tiedekunta, Helsingin yliopisto

Abstrakti

Tässä keskustelupuheenvuorossa käsitellään superrikkaiden verotusta, joka on noussut tärkeäksi poliittiseksi keinoksi vastata varallisuuden keskittymiseen. Samalla superrikkaiden verottaminen voisi vähentää ripeästi ilmastokriisiä ruokkivia päästöjä. Äärimmäinen vaurauden keskittyminen on luonut superrikkaiden luokan samalla kun nykyvaltioiden verojärjestelmät ovat muuttuneet tärkeältä osin progressiivisista regressiivisiksi: veroprosentit pienenevät tuloluokkien huippupäässä. Samalla tieto äärimmäisen vaurauden sekä päästöjen ja kulutuksen välisestä yhteydestä lisääntyy, mikä muuttaa käsitystä superrikkaiden vastuusta ilmastokriisistä. Jäljellä olevan maailmanlaajuisen hiilibudjetin, jolla ilmaston lämpeneminen olisi pysäytettävissä 1,5 asteeseen, arvioidaan riittävän enää muutamaksi vuodeksi. Nykyiset ilmastopolitiikan toimet eivät ole tuottaneet toivottuja tuloksia, ja varoja uudenlaisiin ilmastotoimiin tarvitaan tuntuvasti lisää. Niin kutsutun Pariisin koulun taloustieteilijät ovat luoneet veromalleja, jotka valtiot voisivat ottaa käyttöön. Kansainväliset neuvottelut malleista ovat käynnissä. Päättäjien on tehtävä muutos tällä ratkaisevalla hetkellä, purettava vanhat etuoikeudet ja päivitettävä progressiivinen verotus uuteen aikaan.

Avainsanat: superrikkaat, ilmastokriisi, verotus

<https://doi.org/10.51810/pt.177335>

Johdanto

“Miljardöörit ovat riski monella tavalla”, totesi taloustieteilijä Gabriel Zucman Suomen vierailullaan viime vuonna (Parviala 2024). Zucman ja kollegansa Pariisin koulusta selvittivät, että pieni- ja keskipalkkaisten kokonaisveroprosentti on valtiosta riippumatta nykyään jopa korkeampi kuin miljardöörien (Piketty ym. 2023; Palomo ym. 2025). Nykyiset pääomaverot, jotka keskittyvät eniten tulonjaon yläpäähän, eivät käytännössä riitä ylläpitämään progressiivisuutta. Yleinen käsitys, että ihmiset maksaisivat veroja suhteessa kantokykyynsä, osoittautui tämän tiedon myötä vääräksi. Varallisuus keskittyy historiallisella tavalla samanaikaisesti lämpenevässä maailmassa, ja valtiot ovat veropohjiensa osalta kroonisen alirahoitettuja kääntämään suuntaa ripeästi ilmastokriisissä.

Verojärjestelmien muutos progressiivista regressiiviseksi (Piketty 2024, 491) on ollut noin 50 vuoden kehitys, jonka syitä ja vaikutuksia Pariisin koulun taloustieteilijät tutkivat. Koulun nimi viittaa Pariisissa toimivaan, vuonna 2006 perustettuun Paris School of Economics -tutkimuslaitokseen (ranskaksi *École d'économie de Paris*). Koulu keskittyy erityisesti julkisen politiikan arviointityöhön ja eriarvoisuuteen liittäen nykyään tutkimuksiinsa ilmastokriisiin vastaamisen. *Pääoma 2000-luvulla* (Piketty 2014/2016) ja *Pääoma ja Ideologia* (Piketty 2019/2024) teoksistaan tunnettu professori Thomas Piketty sekä professorit Gabriel Zucman ja Emmanuel Saez analysoivat varallisuuden keskittymistä ja erityisesti superrikkaita ja heitä tuottavia tekijöitä: verosuunnitteluteollisuutta, yritysvarallisuuden merkittävää kasvua ja valtioiden hallitusten tulonjakopäätöksiä. Miljardöörit voivat maksaa veroina nyt vain noin 0,2 prosenttia varallisuudestaan, koska he järjestävät varallisuutensa verot minimoiden – esimerkiksi kontrolloimalla yritysten osingonjakoa, lykkäämällä pääomavoittojen realisointia ja käyttämällä holdingyhtiörakenteita, joissa osakkeet sijoitetaan kuoriyhtiöihin (Zucman 2024a, 7). Varallisuuden kasvu ei muutu vuosittaiseksi verotettavaksi tuloksi ja miljardöörien määrä jatkaa kasvamistaan rakenteellisista syistä. Nämä rakenteet ovat luoneet globaalin superrikkaiden joukon, jossa 3 000 henkilön yhteenlaskettu omaisuus on nykyään noin 14 biljoonaa, 13 prosenttia maailman bruttokansantuotteesta, kun vastaavankokoisen joukon omaisuus oli 3 prosenttia bruttokansantuotteesta vielä vuonna 1993 (Zucman 2024b).

Kattavia tietoja superrikkaiden varallisuudesta ja verotuksesta ei ole ollut missään vaiheessa helposti ja julkisesti saatavilla. Jotkin yksityiset organisaatiot dokumentoivat varallisuuden kertymistä, kuten Forbes ja Bloomberg miljardöörilistoillaan. Epäviralliset lähteet eivät kuitenkaan kata varallisuuden lisäksi tietoja superrikkaiden verotuksesta, eivätkä verohallinnot ole julkaisseet tietoja, osin myös tiedonpuutteen vuoksi (Piketty 2024, 508). Myös tämä on osaltaan mahdollistanut omistuksien kiihtyvän kasautumisen.

Kiitos Pariisin koulun tutkimusten paljon kuitenkin nyt myös tiedämme. Taloustieteilijät vaativat avoimuutta ja ennen kaikkea muutoksia superrikkaita suosiviin verotuskäytäntöihin. Osin myös Berkleystä käsin työskentelevät Saez ja Zucman tekivät ensin työtä Yhdysvaltain kontekstissa. Teoksessaan *The Triumph of Injustice: How the Rich Dodge Taxes and How To Make Them Pay* (Saez ja Zucman, 2019) he tutkivat Yhdysvaltain verojärjestelmän muutoksia vuosisadan ajalta ja arvioivat jokaisen tuloluokan veronmaksun määrää. Tietosarja sisälsi kaikki verot, jotka oli maksettu liittovaltiolle, osavaltioille ja paikallisille hallinnoille: liitto- ja osavaltion tuloveron, lukuisat myynti- ja kulutusverot, yritysverot, liiketoiminta- ja kiinteistöverot sekä sosiaalivakuutusmaksut (Saez ja Zucman 2019, 10). Saez ja Zucman yhdistivät saatavilla olevat aineistot systemaattiseen kehykseen, johon kuuluivat kattavasti tuloveroilmoitusten taulukot, verotarkastuksien tulokset, kotitalouskyselytiedot, raportit Yhdysvaltain monikansallisten yritysten ulkomaisista tuloista, kansantalouden tilinpitojärjestelmästä sekä kansallisia ja kansainvälisiä tilastoja. Tulokset osoittivat 50 vuoden aikana tapahtuneen muutoksen: 1970-luvulta 2010-luvun loppuun rikkaimpien amerikkalaisten kokonaisveroaste oli pudonnut yli 25 prosenttia, ja Donald Trumpin vuoden 2018 verouudistuksien myötä miljardöörit maksoivat prosentuaalisesti tuloistaan vähemmän veroja kuin tehdastyöntekijät, koulujen opettajat ja eläkeläiset. Superrikkaiden verot olivat palautuneet vuoden 1910-luvun tasolle, jolloin liittovaltio oli vain neljännes nykyisestä koostaan (emt., 11).

Saez ja Zucman tarjosivat näkymän uudistuksesta, joka palauttaisi todellisen progression tulo- ja varallisuusjakauman huipulle. Kokonaisveroprosentti nostettaisiin superrikkailta 60 prosenttiin kolmella olennaisella muutoksella: progressiivisella tuloverolla, yritysveron nostolla ja progressiivisella varallisuusverolla (Saez ja Zucman 2019, 145). Merkittävien varallisuuserojen hillitsemisessä juuri varallisuusvero olisi olennainen. Pariisin koulun tarjoamassa mallissa se asettuisi 2 prosenttiin yli 50 miljoonan dollarin varallisuudelle ja

3,5 prosenttiin yli miljardin varallisuudelle. Warren Buffettin kaltainen monimiljardööri maksaisi vuosittain 1,8 miljardia – tuhat kertaa enemmän kuin vuoden 2015 raportoima 1,8 miljoonan tuloverokertymä (emt., 149). Yhteensä 100 000 amerikkalaista perhettä olisi vuoden 2023 tasossa maksanut varallisuusveroa, joka tuottaisi Saezin ja Zucmanin mukaan kymmenessä vuodessa valtiolle 3 biljoonaa, vuosittain 250–300 miljardia, noin prosentin maan bruttokansantuotteesta (Saez ja Zucman 2021, 1).

Pariisin koulun perustama Maailman eriarvoisuustietokanta (World Inequality Lab ei pvm.b) osoittaa, että Yhdysvalloissa ylin prosentti omistaa vuonna 2025 noin 35 prosenttia maan kokonaisvarallisuudesta ja 800 miljardööriä omistaa noin 3,6 prosenttia. Tämä on enemmän kuin puolet amerikkalaisista perheistä, joiden varallisuus on kokonaisuudesta vain noin yksi prosentti. (World Inequality Database ei pvm.b.)

Historiallisesti tarkasteltuna Saezin ja Zucmanin verotusta koskevat ideat eivät ole radikaaleja edes Yhdysvaltojen kontekstissa. Niitä voidaan verrata presidentti Franklin D. Rooseveltin päätösten sarjaan 1930-luvulta alkaen, jolloin marginaaliveroa nostettiin asteittain varakkaimmille. Vuonna 1944 Yhdysvalloissa oli 94 prosentin marginaalivero yli kuuden miljoonan dollarin tuloille nykyrahassa mitattuna (Saez ja Zucman 2019, 36).

Kuulun kasvu ja toimet Euroopassa

Zucman perusti pian vuonna 2021 Euroopan unionin (EU) tuella EU Tax Observatory -laitoksen, joka tuottaa uusia malleja päätöksentekoon EU:lle ja Euroopan ulkopuolisille toimijoille. Zucmanin miljardöörien tietokanta osoittaa nyt maantieteellisesti superrikkaiden sijainnit ja edesauttaa toimia verojen keräämiseksi. Yhdysvalloissa ja Itä-Aasiassa miljardöörejä on esimerkiksi molemmissa noin 800, Euroopassa noin 500 (Alstadsaeter ym. 2023, 6). Kyse on siis vahvasti myös Euroopan asiasta. Tietokanta osoittaa 2 750 henkilön kokonaisvarallisuuden – noin 13 biljoonaa dollaria – nykyisen verotustason ja arvion kahden prosentin globaalin varallisuusveron tuotoista. Varallisuusveroehdotusta käsitellään nyt eri tasoilla: se on G20-maiden agendalla ja esillä EU:n instituutioissa ja joissakin suurissa maissa, kuten Ranskassa.

Myöskään eurooppalaisissa hyvinvointivaltioissa ei ole onnistuttu hillitsemään eriarvoisuuden kasvua vaurauden kasautuessa, Piketty toteaa teoksessaan *Nature, Culture and Inequality: a Comparative and Historical Perspective* (2024). Esimerkiksi Saksassa ja Ranskassa rikkain prosentti omistaa noin 27 prosenttia varallisuudesta. Saksassa on mantereen eniten miljardöörejä, ja 171 rikkaimman saksalaisen yhteenlaskettu nettovarallisuus nousee yli 675 miljardiin euroon (Yanatma 2025). Italia, Iso-Britannia ja Ranska seuraavat perässä 50–74 miljardöörillä. Pohjoismaisista hyvinvointivaltioista Ruotsin miljardöörimäärä on lähes yhtä korkea ja varallisuuserojen kehitys on ollut huomattavan paljon nopeampaa kuin Suomen, vaikka täälläkin varallisuus kasautuu: rikkaimman prosentin osuus kokonaisvarallisuudesta on noin 18 prosenttia, ja miljardöörejä on seitsemän (World Inequality Lab ei pvm.a). Rikkaimpien valtavaan varallisuuteen verrattuna puolet kansasta ei käytännössä omista edes läntisten hyvinvointivaltioiden ja sosiaalisten markkinatalouksien oloissa juuri mitään. Varallisuuden määrä pienituloisemmalla puoliskolla pysyy maasta riippumatta alle viidessä prosentissa kokonaisvarallisuudesta (Piketty 2024, 16).

Varallisuuden keskittyminen superrikkailla on neljän vuosikymmenen kehitys. Superrikkaiden keskimääräinen varallisuus on noussut noin 7 prosenttia vuodessa tänä aikana, selvästi yli keskiluokan noin kolmen prosentin varallisuuden kasvuvauhdin (Piketty 2025; Zucman 2024a). Vauhti nopeutui ennestään koronapandemian aikana (Saez ja Zucman 2022). Superrikkaat ovat nykyisen globalisaatiomallin kiistattomia hyötyjiä mutta myös syy ilmastokriisin etenemiselle: omistukset kytkeytyvät fossiilisten polttoaineiden liikakäyttöön ja varallisuus kestäättömään ylikulutukseen (Chancel ja Mohren 2025; Piketty 2024). Seuraukset osuvat ensimmäisinä pienituloisiin.

Taloustieteilijät selvittävät nyt superrikkaiden todellista varallisuutta ja tehokasta veroprosenttia käyttämällä luottamuksellisia viranomaisaineistoja kansainvälisesti vertailukelpoisin menetelmin – tätä työtä tehdään esimerkiksi Hollannissa, Ranskassa, Norjassa ja Ruotsissa (Zucman 2024a, 10). Malleja kehitetään vastaamaan yhtäaikaaisesti ilmastokriisiin. Zucmanin ehdottama 2–3 prosentin globaali varallisuusvero miljardööreille on vasta alkua kunnianhimon tasossa, Pikettyn mukaan ”hyödyllinen ensimmäinen askel” (Kuper 2025).

Varojen käyttö elinkelpoisen planeetan säilyttämiseksi

Koska varallisuuden keskittymisen ongelma on globaali, myöskään ratkaisut eivät voi olla vain kansallisia. Viime vuonna G20-maat hyväksyivät huippukokouksessa edistävänsä kahden prosentin varallisuusveroa miljardööreille, joka voisi tuottaa 250–300 miljardia vuositasolla suoraan päästöjen vähentämiseen (G20 Brasil 2024). Vero voi lopulta myös edetä. Aiemmin G20 oli vaikuttamassa globaalin minimiveron edistämiseen monikansallisille yrityksille. Neljä vuotta sitten 130 maata, myös Yhdysvallat Joe Bidenin johtamana, hyväksyivät yhteisen 15 prosentin vähimmäisveron. (Zucman 2024c.)

Superrikkaiden kiivas vastustus varallisuusveroa kohtaan on odotettua, sillä saavutetuista eduista pidetään kiinni. Suuromistajat ja heidän asioitaan toimittamaan palkatut väittävät sen vahingoittavan talouskasvua tai johtavan pääomapakoon. Näihin vedoten Ranskan parlamentin keskustalaiset, konservatiivit ja äärioikeistolaiset kaatoivat lokakuun lopussa esityksen kahden prosentin verosta, joka olisi säädetty yli 100 miljoonan euron varallisuuksille. Se olisi kohdentunut vain noin 1 800 ranskalaiseen kotitalouteen. Tulokseen ei vaikuttanut edes se, että verojen nostamista kannatti jopa 86 prosenttia ranskalaisista (Thomas 2025). Esitetty varallisuusvero olisi ollut liike kohti vero-oikeudenmukaisuutta ja tuottanut vuosittain tutkimukseen perustuen 15–20 miljardia (Bisserbe ja Meichtry 2025). Näitä varoja olisi käytetty myös päästöjen vähentämiseen.

Jäljellä oleva maailmanlaajuinen hiilibudjetti, jonka puitteissa globaalin keskilämpötilan nousun voisi vielä rajoittaa 1,5 asteeseen, ylitetään nykyisellä päästövuuhdilla jo noin neljässä vuodessa. Kuusi yhdeksästä niin kutsutusta planetaarisesta rajasta on jo rikottu, mikä lisää peruuttamattomien keikahduspisteiden riskiä (Rockström 2025).

Öljy- ja kaasuyhtiöiden omistajat, jotka kuuluvat 3 000 miljardöörien joukkoon, ovat tienneet jo viisikymmentä vuotta edistävänsä nopeaa ilmastolämpenemistä (McCarthy 2023). Nyt he julistavat sitoutumistaan ilmastotoimiin ja yhdellä kädellä jopa allekirjoittavat esimerkiksi Pariisin sopimuksen tavoitteet. Toisella kädellä he etsivät jatkuvasti uusia markkinoita ja planeettaa tuhoavia varantoja sekä lähettävät lobbausjoukot kansainvälisiin organisaatioihin ja Yhdistyneiden kansakuntien ilmastokokouksiin purkamaan sääntelyä. Esimerkiksi kivihiilen käyttö kasvaa vieläkin (Harvey 2025). Yli 850

hiilikaivosta on rakennusvaiheessa tai saanut hyväksynnän, ja rakenteilla on yli 200 uutta ja laajentunutta öljy- ja kaasuprojektia (Chancel ja Mohren 2025).

Pariisin koulun ajaman kansainvälisen veromuutoksen tultua päästövähennysten kohteet olisivat kattavia: investoinnit uusiutuvaan energiaan, teknologiaan, luonnonsuojeluun ja ilmastorahoitukseen. Vaikka uusiutuvan energian investoinnit olivat viime vuonna ennätysluokassa ja investoinnit lähes kaksinkertaisia fossiilisiin polttoaineisiin verrattuna, fossiilisten käyttö kasvaa edelleen kokonaiskysynnän kasvun takia (International Energy Agency 2025). Ainoa tapa estää uhkaavimmat ennustukset on vauhdittaa fossiilisten alasajoa, ohjata varoja uusiutuvien rakentamiseen ja laajentaa hiilidioksidin talteenottoteknologian käyttöä (Igini 2024; Chancel 2022). Maatalousjärjestelmä on muutettava päästölähteestä hiilinieluksi, ja luonnonsuojelua on laajennettava: tärkeintä on varmistaa, että meret ja maa jatkavat niiden fysikaalista apua sitomalla hiilidioksidia. Tällä hetkellä ne sitovat noin 50 prosenttia ihmisten päästämästä hiilidioksidista (Greenfield 2024). Apu on kuitenkin heikentymässä. Varaa epäonnistua ei ole, sillä maailmanlaajuisen hiilibudjetin ylittymisen jälkeen olisi epätodennäköistä päästä takaisin edes 2 asteen skenaarioon.

Myös kansainvälisen ilmastorahoituksen taso on edelleen liian matala niin torjunnan kuin sopeutumisen osalta. Viime vuonna sovittu 300 miljardin rahasto vuosittaisiin torjunnan toimenpiteisiin vuoteen 2035 asti tarvitsee jo lisärahoitusta, ja Yhdistyneiden kansakuntien viime vuoden Conference of the Parties eli COP29-ilmastokokouksessa Azerbaidzanin Bakussa neuvoteltiin nelinkertaisesta, 1,3 biljoonan dollarin vuosittaisesta rahoituksesta. Torjuntaan tarkoitetuilla varoilla katetaan investointeja uusiutuvaan energiaan, maankäyttöön, viljelyn uudistamiseen ja energiatehokkuuteen. Sopeutuminen – kattaen esimerkiksi infrastruktuurin, terveyden ja ruokaturvan – on aivan erityisen alirahoitettua: vuonna 2024 siihen varatut varat olivat noin 30 miljardia, kun todellinen tarve olisi kehittyville maille kohdennettuna vuosittain noin 212 miljardia nousten 240 miljardiin vuosien 2030–2050 välille (Climate Policy Initiative 2024). Summa olisi mahdollista rahoittaa jo miljardöörien kansainvälisen varallisuusveron alimmalla kahden prosentin mallilla (Chancel ym. 2023).

Nykytilanne, jossa valtiot ovat verotuksen osalta alirahoitettuja toimimaan ja Yhdysvaltain poliittinen ja taloudellinen johto työntää voimakasta ideologista virtausta verojen alentamisesta rikkaimmille, on hyvä asettaa historialliseen

vertailuun. Kuten Zucman ja Saez (2019, 25) huomauttavat, Yhdysvallat kehitti ensimmäisenä maailmassa progressiivisen verotuksen instituutioita. Se loi progressiivisen tuloverojärjestelmän, jossa ylimmät marginaaliverot ylittivät 90 prosenttia. Se kehitti progressiivisen perintöveron, joka oli 1930-luvulta 1980-luvulle jopa 80 prosenttia. Tämä tehtiin aikana, jolloin nykyiset superrikkaiden ruokkimat ihmiskuntaa koskevat riskit – ilmastokriisi mukaan lukien – eivät vielä olleet yleisessä tiedossa.

Progressiivinen verotus uuteen aikaan

Kun Piketty ehdotti teoksensa *Pääoma 2000-luvulla* (2014/2016) julkistamisen aikaan globaalia varallisuusveroa, kukaan ei näyttänyt uskovan sen tapahtuvan. Kymmenen vuotta myöhemmin se on G20-tason keskusteluissa ja sitoumuksissa. Kesäkuussa Sevillan kehityskonferenssissa Espanja, Brasilia ja Etelä-Afrikka lähtivät edistämään koalitiotyötä superrikkaiden verottamiseksi. Maiden hallituksia tarvitaan mukaan kansainvälisen paineen luomiseksi, sillä ilman äärimmäisen varallisuuden rajoittamista ja varojen uudenlaista kohdentamista kansallisesti ja kansainvälisesti on mahdotonta torjua ilmastokriisin kaltaista globaalia ja nopeasti etenevää uhkaa.

Muut vaadittavat veroreformit puuttuvat kuitenkin jopa globaalia varallisuusveroa syvemmin talouden toimintaan. Monikansallisten yritysten verotusta voidaan nostaa 15 prosentista, verosuunnitteluteollisuus voidaan kitkeä ja kulutukseen puuttua uusilla kulutusverojen malleilla, joissa varallisuus, päästöt ja kulutus kaikki huomioidaan. Ilmastolle tuhoisaa liikkumista säätelevä kansainvälinen lentovero voidaan ottaa käyttöön. Ilman varallisuuden ja kulutuksen välisen yhteyden hahmottamista kulutusverot kääntyvät suhteetomasti pienituloisten maksettavaksi. On perustavasti ajateltava käsityksiä varallisuudesta uudelleen.

Kaikesta saatavilla olevasta tieteestä huolimatta toimet tilanteen kääntämiseksi ovat vaarallisen hitaita. Marraskuun COP30-kokouksessa Brazilian Belémmissä maailman maat eivät esimerkiksi päässeet sopuun konkreettisesta suunnitelmasta, miten fossiilista polttoaineista luovutaan ripeässä aikataulussa, vaikka yhteisymmärrys tavoitteesta oli saavutettu kaksi vuotta sitten Yhdistyneissä arabiemiraateissa pidetyssä COP28-kokouksessa (Rannard 2025). Ongelmana

on, että äärimmäinen vaurauden keskittyminen tarkoittaa myös äärimmäistä vallan keskittymistä, joka vaikuttaa vallitsevaan politiikkaan ja ideologioihin. Superrikkaat haluavat puolustaa matalia veroasteitaan, ja heillä on siihen useita työkaluja. Nykyiset verojärjestelmät suosivat kaikista rikkaimpia, ja progressiivisuus on tuotava takaisin lämpenevään maailmaan. Varsinkin Pariisin koulu ymmärtää tämän, mutta poliittinen kamppailu on yhä käytävä.

Lähteet

- Alstadsaeter, Annette, Godar, Sarah, Nicolaides, Panayiotis ja Zucman, Gabriel. 2023. Global tax evasion report 2024. EU Tax Observatory. https://www.taxobservatory.eu/www-site/uploads/2023/10/global_tax_evasion_report_24.pdf [Luettu 10.10.2025]
- Bisserbe, Noemie ja Meichtry, Stacy. 2025. Wealth tax stages comeback in France. *The Wall Street Journal*, 22.9.2025. <https://www.wsj.com/world/europe/france-wealth-tax-fiscal-problems-a7ddbea4> [Luettu 19.11.2025]
- Chancel, Lucas. 2022. Global carbon inequality over 1990–2019. *Nature Sustainability*, 5, 931–938. <https://doi.org/10.1038/s41893-022-00955-z>
- Chancel, Lucas ja Mohren, Cornelia. 2025. Climate change: a capital challenge. Why climate policy must tackle ownership. Climate Inequality Report 2025. https://prod.wid.world/www-site/uploads/2025/10/Climate_Inequality_Report_2025_Final.pdf [Luettu 15.10.2025]
- Chancel, Lucas, Bothe, Philipp ja Voituriez, Tancrede. 2023. The potential of wealth taxation to address the triple climate inequality Crisis. *Nature Climate Change*, 14, 5–7. <https://doi.org/10.1038/s41558-023-01891-2>
- Climate Policy Initiative. 2024. State and trends in climate adaptation finance 2024. <https://gca.org/wp-content/uploads/2024/04/State-and-Trends-in-Climate-Adaptation-Finance-2024.pdf> [Luettu 20.10.2025]
- G20 Brasil. 2024. The Rio De Janeiro G20 ministerial declaration on international tax cooperation. <https://www.gov.br/fazenda/pt-br/assuntos/g20/declaracoes/1-g20-ministerial-declaration-international-taxation-cooperation.pdf> [Luettu 15.10.2025]

- Greenfield, Patrick. 2024. Trees and land absorbed almost no CO₂ last year. Is nature's carbon sink failing? *Guardian*, 14.10.2024. <https://www.theguardian.com/environment/2024/oct/14/nature-carbon-sink-collapse-global-heating-models-emissions-targets-evidence-aoe> [Luettu 16.11.2025]
- Harvey, Fiona. 2025. Global use of coal hit record high in 2024. *Guardian*, 22.10.2025. <https://www.theguardian.com/environment/2025/oct/22/global-use-of-coal-hit-record-high-in-2024> [Luettu 24.10.2025]
- Igini, Martina. 2024. Toward a new global approach to safeguard planet earth: an interview with Johan Rockström. *Earth.Org*, 16.4.2024. <https://earth.org/interview/towards-a-new-global-approach-to-safeguard-planet-earth-an-interview-with-johan-rockstrom/> [Luettu 9.10.2025]
- International Energy Agency. 2025. Global energy review 2025. <https://www.iea.org/reports/global-energy-review-2025> [Luettu 9.10.2025]
- Kuper, Simon. 2025. Meet the insurgent economists promoting a global wealth tax. *Financial Times*, 21.5.2025. <https://www.ft.com/content/859ef96a-daa8-4fcc-96ab-a3a9465a441a> [Luettu 10.10.2025]
- McCarthy, Alice. 2023. Exxon disputed climate findings for years. Its scientists knew better. *The Harvard Gazette*, 12.1.2023. <https://news.harvard.edu/gazette/story/2023/01/harvard-led-analysis-finds-exxonmobil-internal-research-accurately-predicted-climate-change/> [Luettu 9.11.2025]
- Palomo, Theo, Bhering, Davi, Scot, Thiago, Bachas, Pierre, Barcarolo, Luciana, Campos, Celso, Feinmann, Javier, Moreira Leonardo ja Zucman, Gabriel. Tax progressivity and inequality in Brazil: evidence from integrated administrative data. EU Tax Observatory. <https://www.taxobservatory.eu/publication/tax-progressivity-and-inequality-in-brazil-evidence-from-integrated-administrative-data/> [Luettu 8.11.2025]
- Parviala, Antti. 2025. Miljardöörejä on ennätysmäärä, ja heidän veroprosenttinsa on mitätön – tämä muuttuu pian, sanoo tutkija. *Yle*, 24.9.2024. <https://yle.fi/a/74-20103923> [Luettu 20.10.2025]
- Piketty, Thomas. 2014/2016. *Pääoma 2000-luvulla*. Kääntänyt Marja Ollila ja Maarit Tillman-Leino. Helsinki: Into Kustannus.
- Piketty, Thomas. 2019/2024. *Pääoma ja Ideologia*. Kääntänyt Maarit Tillman-Leino ja Saana Rusi. Helsinki: Into Kustannus.
- Piketty, Thomas. 2024. *Nature, culture and inequality: a comparative and historical perspective*. Kääntänyt Willard Wood. New York: Other Press.

- Piketty, Thomas. 2025. Billionaire taxation and wealth redistribution: a personal view. Working Paper 9/2025. World Inequality Lab. <https://wid.world/document/billionaire-taxation-and-wealth-redistribution-a-personal-view-world-inequality-lab-working-paper-2025-20/> [Luettu 10.10.2025]
- Piketty, Thomas, Saez, Emmanuel ja Zucman, Gabriel. 2023. Rethinking capital and wealth Taxation. *Oxford Review of Economic Policy*, 39, 575–591. <https://doi.org/10.1093/oxrep/grad026>
- Rannard, Georgina. 2025. UN climate talks fail to secure new fossil fuel promises. *BBC*, 23.11.2025. <https://www.bbc.com/news/articles/c75vn7yel73o> [Luettu 24.11.2025]
- Rockström, Johan. 2025. Diagnosing earth's tipping points: where we stand in the Anthropocene. *Frontiers Public Health*, 13, 1653860. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2025.1653860>
- Saez, Emmanuel ja Zucman, Gabriel. 2019. *The triumph of injustice: how the rich dodge taxes and how to make them pay*. New York: W.W. Norton and Company.
- Saez, Emmanuel ja Zucman, Gabriel. 2021. Wealth tax revenue estimates. <https://www.warren.senate.gov/imo/media/doc/Wealth%20Tax%20Revenue%20Estimates%20by%20Saez%20and%20Zucman%20-%20Feb%2024%2020211.pdf> [Luettu 24.11.2025]
- Saez, Emmanuel ja Zucman, Gabriel. 2022. Wealth taxation. Lessons from history and recent developments. *AEA Papers and Proceedings*, 112, 58–62. <https://doi.org/10.1257/pandp.20221055>
- Thomas, Leigh. 2025. Tax the rich or fall: French PM faces budget ultimatum. *Reuters*, 18.9.2025. <https://www.reuters.com/business/finance/tax-rich-or-fall-french-pm-faces-budget-ultimatum-2025-09-17/> [Luettu 20.11.2025]
- Yanatma, Servet. 2025. Which European countries have the most billionaires, and how many are in each? *Euronews*, 10.8.2025. <https://www.euronews.com/business/2025/10/08/which-european-countries-have-the-most-billionaires-and-how-many-are-in-each> [Luettu 10.10.2025]
- Zucman, Gabriel. 2024a. A blueprint for a Coordinated minimum effective taxation standard for ultra-high-net-worth individuals. Report for the G20. <https://gabriel-zucman.eu/files/report-g20.pdf> [Luettu 8.10.2025]

- Zucman, Gabriel. 2024b. Taxing the superrich is more possible – and more necessary – than ever. *Project Syndicate*, 6.8.2024. <https://www.project-syndicate.org/commentary/billionaire-wealth-tax-progress-made-at-the-g20-must-continue-by-gabriel-zucman-2024-08> [Luettu 23.9.2025]
- Zucman, Gabriel. 2024c. Executive summary for the media: A blueprint for a coordinated minimum effective taxation standard for ultra-high-net-worth individuals. EU Tax Observatory. <https://www.taxobservatory.eu/www-site/uploads/2024/06/Zucman-Report-Executive-Summary-EN.pdf> [Luettu 9.10.2025]
- World Inequality Lab. Ei pvm.a. Wealth inequality, Finland, 1980–2023. World Inequality Database. <https://wid.world/country/finland/> [Luettu 14.10.2025]
- World Inequality Lab. Ei pvm.b. Wealth inequality, USA, 1820–2023. World Inequality Database. <https://wid.world/country/usa/> [Luettu 14.10.2025]